Ósmoklasista Online
BIBLIOTEKA ÓSMOKLASISTY

Ściąga + sprawdzian z odpowiedziami

Sprawdzian z lektury

Dziady cz. II

Adam Mickiewicz, „Dziady", część II
Język polski · klasy 7–8 · lektura obowiązkowa na egzaminie ósmoklasisty

17	27	35
zadań	punktów	minut

Jak z tego korzystać

1. **Przeczytaj ściągę** (2 strony): bohaterów, wątki i pomyłki.
2. **Rozwiąż sprawdzian w 35 minut**, bez zaglądania do klucza i do książki.
3. **Sprawdź wynik** w kluczu, przeczytaj omówienia błędnych zadań i ćwicz online.

Wersja dla ucznia (sam arkusz do druku) jest w osobnym pliku.

Ściąga: Dziady cz. II w pigułce

„Dziady część II" to dramat romantyczny Adama Mickiewicza. Cała akcja mieści się w jednym miejscu i w ciągu jednej nocy: w wiejskiej kaplicy przy cmentarzu gromada wieśniaków odprawia dziady — ludowy obrzęd ku czci zmarłych, obchodzony — jak pisze Mickiewicz we wstępie — w wielu powiatach Litwy, Prus i Kurlandii. Prowadzi go Guślarz, który wywołuje kolejno trzy rodzaje duchów, a chór wieśniaków powtarza za nim formuły obrzędu. Każda zjawa opowiada swoją historię i zostawia zgromadzonym naukę moralną, więc utwór jest zbudowany z powtarzalnych scen — łatwo je zapamiętać. Na egzaminie ósmoklasisty fragment może trafić do części I — warto znać przebieg obrzędu, kolejność zjaw i to, kto co przewinił. W wypracowaniu bywa przywoływana przy tematach o winie i karze, o odpowiedzialności za własne czyny i o pamięci o zmarłych. Kłopot sprawia mylenie części II z częścią IV — Gustaw i historia nieszczęśliwej miłości należą do innej części cyklu.

Na egzaminie ósmoklasisty

Adam Mickiewicz, „Dziady część II" — lektura obowiązkowa na egzaminie ósmoklasisty

Gdzie się pojawia: zadania do tekstu w części I i temat wypracowania w części II.

Co trzeba wiedzieć o lekturze

Obrzęd dziadów — miejsce, czas i cel

1

Dziady to ludowy obrzęd ku czci zmarłych, odprawiany nocą w kaplicy przy cmentarzu. Wieśniacy wywołują dusze, częstują je jedzeniem i pytają, czego im potrzeba, żeby zaznały spokoju. Duchowieństwo i właściciele ziemscy starali się ten zwyczaj wykorzenić, więc obrzęd odbywa się potajemnie, przy zamkniętych drzwiach.

Kto występuje w kaplicy

2

Obrzęd prowadzi Guślarz — zna zaklęcia, wywołuje zjawy i decyduje, kiedy je odprawić. Pomaga mu Starzec, a zgromadzeni wieśniacy tworzą chór, który powtarza za Guślarzem formuły. Wśród nich jest Pasterka, dziewczyna w żałobie, ważna dopiero w ostatniej scenie.

Zjawy w kolejności pojawiania się

3

Najpierw przychodzą duchy lekkie: dwoje dzieci, Józio i Rózia. Potem duch najcięższy — Widmo złego pana, otoczone nocnym ptactwem, które nie daje mu nic zjeść. Na końcu duch pośredni: Zosia, młoda pasterka unosząca się nad ziemią. Kolejność jest stała i warto ją zapamiętać.

Trzy nauki moralne obrzędu

4

Dzieci: kto nie zaznał na ziemi goryczy, nie zazna w niebie słodyczy. Zły pan: kto za życia ani razu nie zachował się po ludzku, temu człowiek już nie pomoże. Zosia: kto nie dotknął ziemi, czyli nie żył naprawdę wśród ludzi i nikogo nie pokochał, ten nieba nie osiągnie.

Gatunek, budowa i otwarte zakończenie

5

To dramat romantyczny pisany wierszem: nie ma narratora, są dialogi i didaskalia, a świat nadprzyrodzony wkracza w zwykły. Po odprawieniu Zosi zjawia się nieme widmo, które nie reaguje na polecenia Guślarza i odchodzi w ślad za Pasterką. Utwór urywa się bez wyjaśnienia tej sceny.

Do wypracowania: czego dowodzi ta lektura

6

Pasuje do tez o winie i karze, bo zły pan odpowiada po śmierci za krzywdy wyrządzone za życia. Pasuje też do tez o tym, że życia nie da się przejść bez cierpienia i bez miłości, oraz do tematów o pamięci o zmarłych i o obowiązkach wobec drugiego człowieka.

Ściąga: pułapki i wypracowanie

Cztery pomyłki, które kosztują punkty

~~W drugiej części „Dziadów” Gustaw opowiada o swojej nieszczęśliwej miłości.~~

Gustaw i historia nieszczęśliwej miłości to część IV „Dziadów”.

W części II pojawia się jedynie nieme widmo, którego utwór nie nazywa po imieniu. Podpisanie go Gustawem jako pewnym faktem to błąd — to co najwyżej interpretacja łącząca obie części cyklu.

~~Józio i Rózia pokutują, bo za życia byli niegrzeczni.~~

Józio i Rózia nie mogą wejść do nieba, bo nie zaznali żadnej przykrości.

Dzieci nie mają win. Brakuje im doświadczenia cierpienia, a obrzęd mówi wprost, że kto nie poznał goryczy, ten nie pozna też słodyczy nieba.

~~Uczestnicy obrzędu potrafią pomóc każdemu duchowi.~~

Widmu złego pana nikt w kaplicy pomóc nie potrafi.

Pan przez całe życie nie okazał nikomu litości, więc teraz żadna ludzka pomoc go nie dosięga.

~~Zosia pokutuje za to, że kogoś skrzywdziła.~~

Zosia pokutuje za to, że nikogo nie pokochała.

Za życia odtrącała wszystkich zalotników i żyła obok ludzi, a nie z nimi. Dlatego po śmierci unosi się w powietrzu i nie może dotknąć ziemi.

Przykładowy temat wypracowania

Czy każdy zły czyn wraca do człowieka? Napisz rozprawkę, w której rozważysz ten problem. W argumentacji odwołaj się do drugiej części „Dziadów” Adama Mickiewicza oraz do innej lektury obowiązkowej.

Odwołanie musi być konkretne: nazwij postać, przywołaj wydarzenie i pokaż, jak potwierdza twoją tezę. Samo streszczenie utworu nie liczy się jako argument.

Jak powtórzyć tę lekturę przed egzaminem

1. Zrób tabelę z trzema kolumnami: zjawa, jej wina lub brak, nauka moralna. Trzy wiersze wystarczą, żeby odpowiedzieć na większość zadań zamkniętych z tej lektury.
2. Zapamiętaj porządek wywoływania: najpierw duchy lekkie, potem najcięższy, na końcu pośredni.
3. Przy każdej zjawie dopisz, o co prosi zgromadzonych i czy tę prośbę da się spełnić — to dobry materiał do zadań otwartych.
4. Trzy nauki moralne przećwicz własnymi słowami, po jednym zdaniu na każdą. Na egzaminie i tak trzeba je sparafrazować, a nie odtworzyć z pamięci.
5. Przygotuj dwa gotowe argumenty do wypracowania: o odpowiedzialności za wyrządzoną krzywdę (zły pan) i o tym, że pełne życie wymaga zarówno cierpienia, jak i miłości (dzieci, Zosia).

Sprawdzian z „Dziadów” cz. II

Czas: 35 minut. Punkty: 27. Odpowiedzi zaznaczaj lub wpisuj długopisem.

Imię i nazwisko: _____ Klasa: _____ Data: _____ Wynik: / 27

A Zadania zamknięte i prawda/fałsz

Wybierz jedną odpowiedź albo oceń zdania.

1 Kiedy — według słów Guślarza — kończy się straszna ofiara i można otworzyć drzwi kaplicy? 1 pkt

A. o zachodzie słońca
B. gdy zgasną wszystkie świece
C. gdy ostatni duch weźmie swoje ziarno
D. po północy, gdy zapieje kogut

2 Co według słów Józia było za życia „pracą” jego i jego siostry? 1 pkt

A. pomoc mamie przy żniwach, pasienie krów i noszenie wody
B. zabawa: śpiew, skakanie, zrywanie kwiatków i strojenie lalek
C. nauka pacierzy u Guślarza i służba w wiejskiej kaplicy
D. opieka nad chorą babcią i pomoc w domowych porządkach

3 Gdzie — według przedmowy Mickiewicza — pospólstwo obchodzi Dziady w jego czasach? 1 pkt

A. w kościołach parafialnych, w obecności księdza
B. tajemnie w kaplicach lub pustych domach niedaleko cmentarza
C. na rozstajach dróg, przy przydrożnych krzyżach
D. we dworach, za zgodą właścicieli ziemskich

4 W jakim przypadku użyto rzeczownika DUSZECZKO w pytaniu Guślarza: Czego potrzebujesz, DUSZECZKO, żeby się dostać do nieba? 1 pkt

A. w wołaczu
B. w mianowniku
C. w bierniku
D. w miejscowniku

5 Dlaczego, według Mickiewicza, ludzie urządzają dziady? 1 pkt

A. wierzą, że ofiary zapewnią obfite plony w polu
B. chcą uczcić pamięć żołnierzy poległych w bitwie
C. pragną odpędzić złe duchy od całej wsi
D. wierzą, że posiłek i śpiew ulżą duszom czyśćcowym

6 Ile rodzajów duchów, zgodnie z ludowymi wierzeniami przedstawionymi w II części „Dziadów", może zostać przywołanych podczas obrzędu? 1 pkt

A. Dwa - dobre i złe
B. Trzy - lekkie, ciężkie oraz pośrednie
C. Cztery - odpowiadające porom roku
D. Jeden rodzaj - dusze czyśćcowe

7 Skąd przemawia Widmo złego pana? 1 pkt

A. spod podłogi kaplicy — błaga Guślarza, by pozwolił mu wyjść na górę
B. z trumny ustawionej na środku — prosi zebranych o kroplę wody i chleb
C. zza okna — prosi ptaki, by puściły je choć na dwa kroki pod kaplicę
D. spod sklepienia, gdzie krążyły dzieci — prosi Guślarza o jedzenie

8 Na początku obrzędu Guślarz wzywa „Czyscowe duszeczki" i wylicza, gdzie mogą one cierpieć. Której kary NIE wymienia? 1 pkt

A. dusza zamknięta w kamieniu na dnie studni
B. dusza, która płonie w smole
C. dusza, która marznie na dnie rzeczki
D. dusza wszczepiona w surowe drewno, gryzione w piecu przez żary

9 Oceń prawdziwość stwierdzeń dotyczących duchów dzieci. 2 pkt

	P	F
1. Józio mówi, że w raju mają dostatek zabawek, dlatego nie odczuwają nudy ani trwogi.	☐	☐
2. Józio i Rózia przybywają na Dziady, by prosić o mszę i słodkie przysmaki.	☐	☐

10 Oceń prawdziwość stwierdzeń dotyczących opowieści Kruka. 2 pkt

	P	F
1. Kruk opisuje skutki chłosty, porównując je do wymłacania żyta z kłosa i grochu ze strąków.	☐	☐
2. Kruka złapał w ogrodzie sam pan, który czatował w krzakach.	☐	☐

11 Oceń prawdziwość stwierdzeń dotyczących przedmowy do „Dziadów". 2 pkt

	P	F
1. Według przedmowy Dziady obchodzono w wielu powiatach Litwy, Prus i Kurlandii.	☐	☐
2. Według przedmowy uroczystość ta w czasach pogańskich nazywała się ucztą kozła.	☐	☐

B Dopasuj i uzupełnij

Połącz elementy, wpisz brakujące wyrazy.

12 Dopasuj postać z opowieści Kruka i Sowy do tego, co zrobiła. 4 pkt

1. ogrodnik .....
2. hajduk .....
3. pan .....
4. lud z całego sioła .....

A. zbiegł się, gdy karano chłopa przywiązanego do sochy

B. narobił hałasu i poszczuł głodnego chłopa psami

C. kazał dać przykład grozy i wypędzić żebraczkę

D. wywlókł kobietę za włosy za wrota i wepchnął ją z dzieckiem w śnieg

13 Guślarz przywołuje każdy rodzaj duchów, opisując ich ziemskie życie. Dopasuj rodzaj duchów do opisu z zaklęcia. 3 pkt

1. duchy lekkie .....
2. duch najcięższy .....
3. duchy pośrednie .....

A. „Żyłyście nie nam, nie światu, / Jako te cząbry i ślazy”

B. „Przykuci zbrodni łańcuchem / Z ciałem i duszą pospołu”

C. „Zabłysnęli i spłonęli / Jako ta garstka kądzieli”

14 Uzupełnij słowa Widma złego pana, które powtarza chór: Bo kto nie był ni razu _____, temu człowiek nic nie pomoże. 1 pkt

15 Guślarz mówi, że gdy skinie laską, _____ się zapali. Uzupełnij zdanie jednym wyrazem. 1 pkt

C Zadania otwarte

Odpowiedz pełnymi zdaniami, z odwołaniem do konkretnych wydarzeń.

16 Sowa zaczyna swoją opowieść od słów: „Pomnisz, jak w kucyją samą”. Kucyja to potrawa wigilijna. Wyjaśnij, dlaczego to, że pan wypędził kobietę akurat w Wigilię, czyni jego czyn szczególnie okrutnym. 2 pkt

17 Kruk tłumaczy, że otrząsnął kilka jabłek z pańskiego ogrodu. Wyjaśnij, jakim argumentem usprawiedliwia swój czyn, i co o panu mówią jego słowa: „Potrzeba dać przykład grozy”. 2 pkt

Klucz odpowiedzi i punktacja

Nr	Odpowiedź	Pkt
1	D	1
2	B	1
3	B	1
4	A	1
5	D	1
6	B	1
7	C	1
8	A	1
9	1–F, 2–F	2

Nr	Odpowiedź	Pkt
10	1–P, 2–F	2
11	1–P, 2–P	2
12	1–B, 2–D, 3–C, 4–A	4
13	1–C, 2–B, 3–A	3
14	człowiekiem	1
15	wódka	1
16	zob. niżej	2
17	zob. niżej	2
	Razem	**27**

Zadanie 16: przykładowa odpowiedź i punktacja. W Wigilię szczególnie należy okazywać dobroć i dzielić się z potrzebującymi, a nawet zostawia się miejsce dla wędrowca. Pan w tym czasie hulał z gośćmi przy złocie, a prosząca o pomoc wdowa z dzieckiem została wyrzucona na mróz i zamarzła. Jego okrucieństwo przeciwstawia się sensowi tego święta. (1 pkt — Wigilia to czas miłosierdzia, dzielenia się, przyjmowania ubogich i gości; pan złamał ten obyczaj. 1 pkt — okoliczności: sam ucztował z gośćmi, a kobietę z niemowlęciem wypędzono na mróz; zamarzli. Razem 2 pkt.)

Zadanie 17: przykładowa odpowiedź i punktacja. Kruk mówi, że od trzech dni nic nie jadł, a owoce są darem Boga dla wszystkich, jak ogień i woda, więc nie popełnił ciężkiej winy. Słowa pana pokazują, że nie obchodziła go krzywda głodnego człowieka — chciał ukarać go publicznie, żeby zastraszyć całą wieś. (1 pkt — argument Kruka: był głodny (trzy dni nic nie jadł), a owoce z natury Bóg dał wszystkim na wspólny użytek, jak ogień i wodę. 1 pkt — wniosek o panu: chciał zastraszyć poddanych, kara miała być pokazowa, był okrutny i bez litości, liczyła się dla niego władza, nie człowiek. Razem 2 pkt.)

Mój wynik

Część	Mam	Maks.
A. Zamknięte i prawda/fałsz		14
B. Dopasuj i uzupełnij		9
C. Zadania otwarte		4
Razem		**27**

Orientacyjna ocena

Wynik	Ocena
poniżej 30%	**1**
30–49%	**2**
50–74%	**3**
75–89%	**4**
90–99%	**5**
100%	**6**

Skala orientacyjna. Nauczyciel może przyjąć inne progi.

Zadania otwarte: punkt przyznaj, jeśli odpowiedź zawiera to, co opisano w nawiasie, nawet innymi słowami.

Omówienie zadań

> Przy błędzie nie przepisuj samej odpowiedzi. Znajdź w lekturze scenę, o którą chodzi, i opowiedz ją sobie w dwóch zdaniach.

1. Guślarz mówi: Czas odemknąć drzwi kaplicy (…) „Przeszła północ, kogut pieje", / Skończona straszna ofiara. Wtedy jednak pojawia się jeszcze jedna mara.

2. Józio mówi: „Śpiewać, skakać, wybiec w pole, / Urwać kwiatków dla Rozalki, / Oto była moja praca, / A jej praca stroić lalki". Dzieci nie zaznały trudu ani goryczy.

3. Przedmowa: pospólstwo święci Dziady tajemnie w kaplicach lub pustych domach niedaleko cmentarza, bo duchowieństwo i właściciele usiłowali wykorzenić ten zwyczaj.

4. Guślarz zwraca się bezpośrednio do ducha, więc używa wołacza (forma: duszeczko!). Mianownik to duszeczka.

5. Mickiewicz wyjaśnia, że lud wierzy, iż potrawy, napoje i śpiewy przynoszą ulgę duszom czyśćcowym.

6. Obrzęd dziadów, zgodnie z ludowymi wierzeniami przedstawionymi przez Mickiewicza, pozwala przywołać trzy rodzaje duchów: lekkie (np. Józio i Rózia), ciężkie (zły pan) oraz pośrednie (dziewczyna, która nikogo nie pokochała).

7. Głos odzywa się „za oknem": Hej, kruki, sowy, orlice! (…) Puśćcie mnie tu pod kaplicę. Guślarz woła: Widzicie w oknie upiora? Spod podłogi wychodzi dopiero ostatnie, milczące widmo.

8. Guślarz mówi: „Czyli która w smole płonie, / Czyli marznie na dnie rzeczki, / Czyli dla dotkliwszej kary / W surowym wszczepiona drewnie, / Gdy ją w piecu gryzą żary". O kamieniu i studni nie ma mowy.

9. Józio: „Lecz choć wszystkiego dostatek, / Dręczy nas nuda i trwoga" – mimo dostatku dzieci odczuwają nudę i trwogę. Przylatują „Nie dla modłów i biesiady, / Niepotrzebna msza ofiarna; / Nie o pączki, mleczka, chrusty".

10. Kruk mówi: „Każdą kość, jak z kłosa żyto, / Jak od suchych strąków grochy, / Od skóry mojej odbito!". W ogrodzie czatował ogrodnik „skryty w chrustach", który narobił hałasu i poszczuł go psami; pan sądził sprawę potem.

11. Przedmowa mówi o uroczystości „obchodzonej dotąd między pospólstwem w wielu powiatach Litwy, Prus i Kurlandii"; „początkiem swoim zasięga czasów pogańskich i zwała się niegdyś ucztą kozła", a przewodniczył jej Koźlarz, Guślarz.

12. Kruk: ogrodnik „skryty w chrustach" poszczuł go psami, pan zawołał „Potrzeba dać przykład grozy", „Zbiegł się lud z całego sioła". Sowa: pan kazał wypędzić żebraczkę, a hajduk „Za włosy wywlekł za wrota" i „Wepchnął mię z dzieckiem do śniegu".

13. Lekkie duchy to ci, którzy przeżyli krótko i beztrosko — spalili się jak kądziel. Najcięższy duch jest przykuty do ziemi zbrodnią. Pośrednie żyły obok ludzi, nie dla nich — jak zioła, które nie dają ani owocu, ani kwiatu.

14. Widmo uznaje wyrok za sprawiedliwy: skoro za życia nie okazał ludzkich uczuć (litości), ludzie nie mogą mu teraz pomóc.

15. Guślarz każe postawić kocioł wódki i zapowiada, że wódka zapali się, gdy skinie laską.

16. Sowa: stała z dziecięciem pod bramą pośród najtęższego chłodu; pan, hulając w pjanej ochocie, kazał hajdukowi wypędzić żebraczkę.

17. Kruk: o owoce z lasu, „Które na wspólną wygodę / Bóg dał jak ogień i wodę". Pan każe zebrać lud z całego sioła, by patrzył na karę.

Sprawdź się jeszcze raz, tym razem online

W aplikacji czeka **pełny sprawdzian z „Dziadów” cz. II** z nowymi pytaniami (w banku jest ich ponad 90), wynik od razu i wyjaśnienie przy każdej odpowiedzi. Bez konta rozwiążesz pięć pytań na stronie, a darmowe konto daje pięć pytań dziennie.

osmoklasista-online.pl/test/polski/dziady-czesc-ii

Zeskanuj telefonem

Ten sam materiał na stronach

- **Sprawdzian z „Dziadów” cz. II** — 5 pytań z wyjaśnieniem, bez konta
- **„Dziady” cz. II: zadania egzaminacyjne i fakty z lektury**
- Inne lektury: **Reduta Ordona i Świtezianka** · **Pan Tadeusz** · **Balladyna**

Autor: Karol Leszczyński (karol-leszczynski.pl). Zadania pochodzą z banku Ósmoklasisty Online i przeszły jego kontrolę poprawności; klucz przejrzano jeszcze raz przed publikacją pliku. Zauważyłeś błąd? Napisz: kontakt@osmoklasista-online.pl.

Wolno drukować i używać na lekcjach, w domu i na korepetycjach. Prosimy o nieprzesyłanie plików jako własnych.